

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2021.3.2.25>

PRZEJRZYSTY MONITORING PROCEDUR ADMINISTRACYJNYCH W ZAKRESIE OCHRONY SOCJALNEJ

Andriy Lizhevsky

student Katedry Prawa Administracyjnego i Gospodarczego

Zaporoskiego Uniwersytetu Narodowego

ORCID ID: 0000-0001-5976-5305

e-mail: lizhevskiy_a@gmail.com

Adnotacja. W artykule na podstawie analizy ram regulacyjnych i badań naukowych krajowych naukowców scharakteryzowano treść, cechy i rodzaje procedur administracyjnych w zakresie ochrony socjalnej. Na podstawie cech systemu prawodawstwa regulującego wdrażanie procedur administracyjnych w zakresie ochrony socjalnej i ich nieodłącznych cech uzasadniono, że procedury administracyjne w zakresie ochrony socjalnej są specjalnymi procedurami administracyjnymi z pełną (kompleksową) regulacją prawną.

Ustalono, że integralne procedury administracyjne w zakresie ochrony socjalnej ludności, podobnie jak w innych zakresach, są konsekwencją realizacji uprawnień kontrolno-nadzorczych przez podmioty administracji publicznej wykonujące administrację publiczną w tym zakresie. W tym samym czasie, wdrożenie integralnych procedur administracyjnych nie zawsze prowadzi do ograniczenia praw osoby prywatnej, ale w ich wyniku (na przykład procedury weryfikacji i monitorowania płatności rządowych, na których podstawie podejmowana jest decyzja o przyznaniu (przeliczeniu) świadczenia państwowego; zaprzestania naliczania i/lub dokonywania płatności świadczenia państwowego; wznowienia naliczania i/lub dokonywania płatności świadczenia państwowego).

Słowa kluczowe: procedury administracyjne w zakresie ochrony socjalnej, procedury administracyjne, administracja publiczna, podmiot administracji publicznej, zakres ochrony socjalnej ludności.

TRANSPARENT MONITORING OF ADMINISTRATIVE PROCEDURES IN THE FIELD OF SOCIAL PROTECTION

Andriy Lizhevsky

Applicant at the Department of Administrative and Commercial Law

Zaporizhizha National University (Zaporizhizha, Ukraine)

ORCID ID: 0000-0001-5976-5305

e-mail: lizhevskiy_a@gmail.com

Abstract. Based on the analysis of the regulatory and legal framework and scientific developments of domestic scientists, the article characterises the content, features and types of administrative procedures in the field of social protection. Based on the outcomes of characterising the legislative system regulating the implementation of administrative procedures in the field of social protection and their inherent attributes, it has been grounded that administrative procedures in the field of social protection are the special administrative procedures with full (comprehensive) legal regulation.

It is ascertained that the interfering administrative procedures in the field of the population social protection, similar to other fields, are a consequence of exercising their control and supervisory powers by the public administration bodies that implement public administration in this field. At the same time, the implementation of the interfering administrative procedures does not always lead to restrictions on the rights of an individual, but based on their results (for example, procedures for verifying and monitoring state payments, based on whose results a decision is made on the assignment (recalculation) of the state payments; termination of accrual and/or implementation of the state payment; resumption of accrual and/or implementation of the state payment).

Key words: administrative procedures in the field of social protection, administrative procedures, public administration, public administration body, the field of social protection of the population.

ТРАНСПАРЕНТНИЙ МОНІТОРИНГ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПРОЦЕДУР У СФЕРІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ

Андрій Ліжевський

здобувач кафедри адміністративного та господарського права

Запорізький національний університет (Запоріжжя, Україна)

ORCID ID: 0000-0001-5976-5305

e-mail: lizhevskiy_a@gmail.com

Анотація. У статті на основі аналізу нормативно-правової бази та наукових доробок вітчизняних учених охарактеризовано зміст, ознаки та види адміністративних процедур у сфері соціального захисту. За результатами характеристики системи законодавства, що регулює здійснення адміністративних процедур у сфері соціального захисту та ознак,

притаманних їм, обґрунтовано, що адміністративні процедури у сфері соціального захисту є спеціальними адміністративними процедурами з повним (комплексним) правовим регулюванням.

Установлено, що втручальні адміністративні процедури у сфері соціального захисту населення (аналогічно до інших сфер) є наслідком реалізації суб'єктами публічної адміністрації, що здійснюють публічне адміністрування цієї сферою, контрольно-наглядових повноважень. При цьому здійснення втручальних адміністративних процедур не завжди призводить до обмеження прав приватної особи, але за їх результатом (як-от процедури верифікації та моніторингу державних виплат, за результатами яких приймається рішення про призначення (перерахунку) державної виплати; припинення нарахування та/або здійснення державної виплати; поновлення нарахування та/або здійснення державної виплати).

Ключові слова: адміністративні процедури у сфері соціального захисту, адміністративні процедури, публічне адміністрування, суб'єкт публічної адміністрації, сфера соціального захисту населення.

Вступ. Як і в більшості цивілізованих країн, в Україні на конституційному рівні задекларовано право громадян на соціальний захист. Відповідно до положень ст. 46 Конституції України громадяни мають право на соціальний захист, що включає право на забезпечення їх у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, а також у старості та в інших випадках, передбачених законом. Це право гарантується загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням за рахунок страхових внесків громадян, підприємств, установ і організацій, а також бюджетних та інших джерел соціального забезпечення; створенням мережі державних, комунальних, приватних закладів для догляду за непрацездатними. Пенсії, інші види соціальних виплат та допомоги, що є основним джерелом існування, мають забезпечувати рівень життя, не нижчий від прожиткового мінімуму, встановленого законом (Конституція України, 1996). Аналіз указаних положень дозволяє стверджувати, що законодавець підкреслив важливість для громадян забезпечення права на соціальний захист, а також невичерпність переліку соціальних ризиків, за яких таке право може виникнути.

Показово, що наразі держава через систему органів державної влади та органів місцевого самоврядування оптимально намагається забезпечити механізм реалізації права громадян на соціальний захист. У цьому аспекті слід вказати, що соціальний захист населення – одна з тих сфер суспільного буття, невід'ємними властивостями якої є системність та об'ємність, а також значна змістовна ускладненість. Так, до сфери соціального захисту населення як об'єкта публічного адміністрування належить упорядкування суспільних відносин щодо соціального забезпечення, соціального страхування та соціальної підтримки (допомоги). При цьому кожен з указаних напрямів публічного адміністрування має складну внутрішню структуру, що відображається в специфіці системи суб'єктів публічної адміністрації та інструментах, що ними застосовуються. Водночас правове регулювання здійснення адміністративних процедур у сфері соціального захисту населення важко охарактеризувати як системне та уніфіковане явище, що зумовлює необхідність подальших наукових досліджень зазначеної проблематики.

Метою статті є дослідження змісту, ознак та видів адміністративних процедур у сфері соціального захисту населення в Україні.

У процесі дослідження використовувалися загальні та спеціальні методи наукового пізнання: метод системного аналізу, діалектичний метод, формально-логічний метод і структурно-функціональний, а також низку емпіричних методів.

Науково-теоретичним підґрунтям проведеного дослідження є висновки провідних вітчизняних та зарубіжних учених, серед яких: І.В. Бойко, Н.Б. Болотіна, І.В. Венедіктова, В.В. Галуцько, І.О. Каргузова, Т.О. Коломоєць, В.К. Колпаков, А.Т. Комзюк, О.С. Лагода, А.Ю. Осадчий, О.С. Правоторова, Д.В. Приймаченко, В.П. Тимошук, І.М. Ткаченко, С.А. Уханенко, А.М. Школик, І.П. Яковлев та інші. Однак в умовах модернізації вітчизняної правової системи та її елементів, дослідження яких спрямовано на аналіз адміністративних процедур у сфері соціального захисту як спеціальних адміністративних процедур із повним (комплексним) правовим регулюванням, мають високий рівень наукової новизни, залишаються своєчасними та актуальними.

Результати дослідження цікаві та корисні для вітчизняних законодавців і суб'єктів публічного адміністрування на тлі актуалізації тенденцій демократизації та гуманізації управлінських процесів, оптимізації системи органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, децентралізації повноважень та вдосконалення форм та методів діяльності системи органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування.

Усі результати отримані самостійно, є оригінальними (відсутні аналоги та некоректні запозичення). Предмет дослідження розглядається в Україні вперше і має перспективу подальшого розвитку.

Основна частина. Слід зазначити, що розмаїття форм соціального захисту зумовлює існування чималої кількості адміністративних процедур у сфері соціального захисту населення. Повністю стосується сфери соціального захисту твердження про те, що процедурна форма не є самоцінністю, але володіє вагомим інструментальним значенням: забезпечує дотримання прав і свобод громадян у процесі публічного адміністрування, всесторонність, об'єктивність, повноту та своєчасність розгляду адміністративних справ, обґрунтованість правозастосовних актів і, відповідно, законність їх владноорганізувального впливу на суспільні відносини. Відсутність чіткої та зрозумілої процедури, на думку вченого, може мати два негативних наслідки: 1) неадекватне застосування матеріальної норми права; 2) ускладнена або неможлива реалізація правового припису (Яковлев, 2016). У сфері ж соціального захисту вказані негативні наслідки зумовлюватимуть невиконання державою соціальної функції та розбалансування всієї системи соціального захисту.

Зазначимо, що наразі в науковій літературі досить часто застосовують градацію адміністративних процедур на загальні адміністративні процедури (є єдиними для усіх сфер публічного адміністрування) та спеціальні (існують для певних сфер публічного адміністрування), які за рівнем правового регулювання можна поділити на: 1) повні, або комплексні, що визначають усі аспекти порядку діяльності суб'єктів публічного адміністрування у певній сфері; 2) часткові, або фрагментарні, що містять окремі елементи регулювання такого порядку діяльності. Застосування ж указаної градації до адміністративних процедур у сфері соціального захисту дозволяє зважено стверджувати, що адміністративні процедури у сфері соціального захисту належать до спеціальних адміністративних процедур, а от їх зарахування до повних (комплексних) чи часткових (фрагментарних) за рівнем правового регулювання потребує додаткового аналізу щодо системи законодавства, яким урегульовано порядок їх здійснення, та властивих їм специфічних ознак.

Як видається, контраверсійність виокремлення загальної та спеціальних адміністративних процедур полягає у неврегульованості чинним законодавством загальної адміністративної процедури, адже нині всі передбачені законодавством процедури є спеціальними. На нашу думку, виправити ситуацію зможе довгоочікуване ухвалення законопроекту про адміністративну процедуру, перспективна дія якого поширюватиметься і на процедури у сфері соціального захисту (Проект закону про адміністративну процедуру, 2020: 1).

Слід указати, що наразі система законодавства, яка регулює порядок здійснення адміністративних процедур у сфері соціального захисту, характеризується своєю розгалуженістю, оскільки її представлено чималою кількістю законів України («Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування», 1999; «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття», 2000; «Про пенсійне забезпечення», 1991; «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», 2003; «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб», 2014; «Про державну соціальну допомогу особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю», 2000; «Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям», 2000; «Про державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію, та особам з інвалідністю», 2004; «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування», 2005; «Про соціальні послуги», 2019) та підзаконних актів (Постанов Кабінету Міністрів України, наказів Міністерства соціальної політики України, інших центральних органів виконавчої влади, місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування). З огляду на це, можемо стверджувати, що адміністративні процедури у сфері соціального захисту повністю (або комплексно) врегульовано спеціальним законодавством.

Що стосується ознак адміністративних процедур у сфері соціального захисту, то їх можна поділити на загальні, які властиві всім юридичним та адміністративним процедурам, та спеціальні, які притаманні лише адміністративним процедурам у сфері соціального захисту. Ураховуючи той факт, що у науковій літературі досить комплексно та повно охарактеризовано загальні ознаки юридичних та адміністративних процедур, видається за доцільне одразу провести аналіз спеціальних ознак адміністративних процедур у сфері соціального захисту.

Так, С.А. Уханенко вказує на такі особливості процедур у сфері соціального захисту населення: 1) передбачають діяльність держави в особі вповноважених органів; 2) специфічне коло осіб, яке має чітко визначатись нормативними актами держави (з огляду на сутність поняття «соціальний захист» споживачами адміністративних процедур, у вказаній сфері можуть бути лише фізичні особи); 3) безоплатність для суб'єктів звернення; 4) настання соціального ризику (надається за умови настання передбаченого законодавством випадку соціального ризику); 5) превентивний характер (Уханенко, 2018: 50–51). Підтримуючи тези про існування особливих характеристик, властивих адміністративним процедурам у сфері соціального захисту, якими й зумовлюється їх належність до спеціальних адміністративних процедур, висловимо деякі зауваження щодо наведених особливостей.

По-перше, логічна помилка, як видається, міститься у тезі про «надання адміністративних процедур», оскільки адміністративні процедури не надаються, а здійснюються відповідними суб'єктами публічної адміністрації та приватними особами. На підтвердження вказаного виступає визначення адміністративних процедур як діяльності вповноважених суб'єктів.

По-друге, виокремлені особливості (безоплатність, настання соціального ризику, превентивний характер) належать до адміністративних послуг у сфері соціального захисту, а не адміністративних процедур. Так, наприклад, визначення безоплатності стосовно адміністративних процедур є недоцільним (на відміну від адміністративних послуг, платність та безоплатність яких визначається законом відповідно до положень ст. 11 Закону України «Про адміністративні послуги» (Про адміністративні послуги, 2012), оскільки адміністративні процедури є формою діяльності суб'єктів публічної адміністрації, яку вони зобов'язані здійснювати безоплатно через своє існування у всіх сферах, а не тільки у сфері соціального захисту).

Водночас аналіз сталих наукових доробок дозволяє стверджувати, що серед спеціальних ознак, які притаманні адміністративним процедурам у сфері соціального захисту, необхідно виокремлювати такі: вчиняються суб'єктами публічної адміністрації, що здійснюють публічне адміністрування у сфері соціального захисту та приватними особами, які належать до незахищених (соціально вразливих) верств населення або таких, що опинилися в складних життєвих умовах; їх урегульовано нормами адміністративного права, що містяться в актах спеціального законодавства про соціальний захист; завершуються прийняттям (вчиненням) адміністративних актів.

Таким чином, за результатами аналізу системи законодавства, положеннями якого врегульовано питання здійснення адміністративних процедур у сфері соціального захисту, та ознак, які їх характеризують, можемо

дійти висновку, що адміністративні процедури у сфері соціального захисту є спеціальними адміністративними процедурами з повним (комплексним) правовим регулюванням.

Окремо слід зупинитись на класифікації адміністративних процедур у сфері соціального захисту. Перш ніж говорити про класифікацію саме адміністративних процедур у сфері соціального захисту видається за доцільне охарактеризувати їх належність до загальноновизнаних видів адміністративних процедур. Орієнтуватимемося при цьому на класифікаційні критерії та виокремлені відповідно до них види адміністративних процедур, запропоновані В.П. Тимошуком (Тимошук, 2003: 24–26), О.С. Лагодою (Лагода, 2007: 9–11), А.Ю. Осадчим та І.О. Каргузовою (Осадчий, Каргузова, 2008: 32–35).

Так, за формою діяльності суб'єкта публічної адміністрації (або за критерієм урегулювання ним тієї чи іншої форми (інструмента) діяльності) виокремлюються адміністративні правотворчі та правозастосовні процедури. Зазначимо, що правотворчі адміністративні процедури здійснюються під час прийняття нормативних актів суб'єктами публічної адміністрації, які здійснюють публічне адміністрування у відповідній сфері. Як уже зазначалося вище, вагому роль у регулюванні адміністративних процедур у сфері соціального захисту становлять підзаконні акти. Водночас необхідно визнати, що процедура ухвалення суб'єктами публічної адміністрації нормативних актів у сфері соціального захисту не відрізняється від ухвалення нормативних актів у всіх інших сферах. Правозастосовні адміністративні процедури здійснюються безпосередньо під час застосування суб'єктами публічної адміністрації, які здійснюють публічне адміністрування у сфері соціального захисту, норм права з метою реалізації права на соціальний захист відповідних осіб. Указаний вид процедур становить більшість діяльності у сфері соціального захисту відповідних суб'єктів.

За наявністю чи відсутністю спору між суб'єктом публічної адміністрації та приватною особою виокремлюють юрисдикційні (спірні, конфліктні) та неюрисдикційні (організаційні, безспірні, неконфліктні) адміністративні процедури. Слід зазначити, що всі адміністративні процедури у сфері соціального захисту належать до неюрисдикційних, оскільки в них відсутні спори, а метою їх здійснення є реалізація соціальних прав та інтересів приватних осіб. Юрисдикційні ж адміністративні процедури обмежуються адміністративним оскарженням рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів публічної адміністрації щодо відмови у призначенні (перерахунку) пенсії, житлової субсидії тощо.

За спрямованістю (або видом) діяльності виокремлюють внутрішні та зовнішні адміністративні процедури. При цьому у сфері соціального захисту здійснюються обидва з названих видів, хоча кількісно переважають зовнішні процедури. Вони ж є і більш значущими для приватних осіб, оскільки передбачається їх залучення, що стосується їх прав та інтересів. Внутрішні ж процедури здійснюються у межах публічної адміністрації, хоча й опосередковано стосуються прав та інтересів приватних осіб. Водночас указаний вид процедур є однаковим в усіх сферах публічного адміністрування, зокрема соціального захисту, як-от процедури делегування повноважень у сфері соціального захисту, міжвідомчої взаємодії та співробітництва суб'єктів публічної адміністрації у сфері соціального захисту. Водночас до зовнішніх належать усі адміністративні процедури у сфері соціального захисту, здійснення яких матиме вплив на права та інтереси приватних осіб.

За суб'єктом ініціативи вирізняють заявні та втручальні адміністративні процедури. При цьому перші ініціюються приватними особами, а другі – суб'єктами публічної адміністрації у встановлених законодавством випадках. Важливість указанного класифікаційного критерію та виокремлених видів не тільки в теорії, а й для практики підтверджується його перспективним упровадженням у законодавство про адміністративні процедури. Так, наприклад, відповідно до положень ч. 1 ст. 36 проекту закону про адміністративну процедуру, адміністративне провадження розпочинається: 1) за заявою особи щодо забезпечення реалізації її права, свободи чи законного інтересу або виконання нею визначеного законом обов'язку щодо отримання адміністративної послуги; 2) за ініціативою адміністративного органу в порядку здійснення ним інспекційного (контрольного, наглядового) повноваження (проект закону про адміністративну процедуру, 2020).

У цьому аспекті доцільно звернути увагу на те, що більшість процедур у сфері соціального захисту є заявними, адже ініціюються саме фізичними особами (усі процедури, пов'язані з наданням послуг у сфері соціального захисту, як-от видача довідки про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи (Про соціальні послуги, 2019: 4), призначення державної соціальної допомоги малозабезпеченим сім'ям (Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям, 2000: 4), видача посвідчень особам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи (Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, 1991: 65) тощо.

Втручальні адміністративні процедури у сфері соціального захисту є наслідком реалізації контрольно-наглядових повноважень суб'єктами публічної адміністрації, які здійснюють публічне адміністрування вказаною сферою. Слід зазначити, що на відміну від процедури, яка ініціюється особою, початок провадження такої процедури не залежить від волевиявлення інших осіб та відбувається за наявності підстав, визначених законодавством. Однак здійснення втручальних адміністративних процедур не завжди призводить до обмеження прав приватної особи (але за їх результатом таке може трапитися), у зв'язку з чим втручальні адміністративні процедури у сфері соціального захисту привертають до себе особливу увагу. Це, наприклад, процедури верифікації та моніторингу державних виплат (Про верифікацію та моніторинг державних виплат, 2019; Порядок здійснення верифікації та моніторингу державних виплат, 2016), за результатами яких приймається рішення про: призначення (перерахунок) державної виплати; припинення нарахування та/або здійснення державної виплати; поновлення нарахування та/або здійснення державної виплати. Окремо варто вказати на процедуру верифікації житлових субсидій громадянам на оплату житлово-комунальних

послуг, придбання твердого та рідкого пального побутового палива і скрапленого газу, що проводиться відповідно до Методики верифікації житлових субсидій (Про затвердження Методики верифікації житлових субсидій, 2020).

За наслідками для приватної особи адміністративні процедури поділяють на позитивні та негативні. При цьому О.С. Лагода вказує, що за цим критерієм здійснюється поділ тільки втручальних адміністративних процедур (Лагода, 2007: 10). На нашу ж думку, незалежно від того, ким ініціюється адміністративна процедура (приватною особою чи суб'єктом публічної адміністрації), вона може бути як позитивною, так і негативною для приватної особи.

За порядком здійснення адміністративні процедури поділяються на звичайні (формальні) та спрощені (неформальні). І.В. Бойко пропонує класифікацію за критерієм складності правил, що охоплюються процедурою, поділяючи їх на: прості (полягають у вчиненні суб'єктом публічного адміністрування дій, спрямованих на реалізацію прав та виконання обов'язків приватними особами, що не передбачає залучення до процедури інших учасників, додаткового вивчення та дослідження обставин справи) та складні (характеризуються наявністю правил щодо залучення експертів, заслуховування свідків та іншого додаткового вивчення обставин адміністративної справи) (Бойко, 2017: 9–10). При цьому звичайній (формальній) відповідає складна адміністративна процедура, а спрощеній (неформальній) – проста. Як видається, адміністративні процедури у сфері соціального захисту належать до спрощених (простих, неформальних), оскільки вони спрямовуються на реалізацію прав приватних осіб.

Адміністративні процедури у сфері соціального захисту населення С.А. Уханенко класифікує за декількома критеріями: за результатом видачі адміністративного акта (посвідчувальні; довідкові; дозвольні; реєстраційні; процедура з видачі свідоцтв); за юридичними наслідками (правонадільного характеру; право-припиняльного характеру; змішані); за змістом та обсягом процедурних дій (основні; супутні; додаткові); за суб'єктом здійснення адміністративної процедури (громадяни України; іноземці та/або особи без громадянства; фізичні особи, які здійснюють представництво над недієздатними та/або частково недієздатними особами) (Уханенко, 2018: 72–74).

Досить цікавою видається класифікація адміністративних процедур захисту прав осіб з інвалідністю, запропонована І.М. Ткаченко. Адміністративні процедури захисту прав осіб з інвалідністю автор класифікує за такими критеріями: за часом (тривалістю) правовідносин (сдиноразові; тимчасові (короткострокові), постійні, періодичні); за стадіями у системі правовідносин (набуття (призначення) інвалідності, надання адміністративної послуги у сфері захисту прав осіб з інвалідністю, припинення (позбавлення) статусу особи з інвалідністю); за виключністю компетенції щодо провадження адміністративної процедури (виключна компетенція Міністерства соціальної політики України; виключна компетенція органів у сфері соцзахисту обласних, Київської міської державних адміністрацій та Автономної республіки; виключна компетенція профільних підрозділів та їх посадових осіб у складі місцевих органів публічної влади (райдержадміністрації, об'єднані територіальні громади)); за кількістю суб'єктів із числа органів публічного управління (адміністративні процедури, що належать до компетенції одного правозастосовного органу; адміністративні процедури, що належать до компетенції двох і більше правозастосовних органів) (Ткаченко, 2020: 124–125).

Висновки. Отже, проведений аналіз дозволяє зробити висновок про доцільність зарахування адміністративних процедур у сфері соціального захисту населення до загальноновизнаних видів адміністративних процедур, які виокремлено в теорії адміністративного процедурного права. Адміністративні процедури у сфері соціального захисту є спеціальними адміністративними процедурами з повним (комплексним) правовим регулюванням. При цьому існування чималої кількості адміністративних процедур у сфері соціального захисту зумовлюється змістом права на соціальних захист та розмаїттям форм його реалізації.

Серед видів адміністративних процедур у сфері соціального захисту населення необхідно виокремлювати: правотворчі та правозастосовні (становлять більшість); юрисдикційні (обмежуються адміністративним оскарженням рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів публічної адміністрації) та неюрисдикційні (становлять більшість); внутрішні та зовнішні (становлять більшість); заявні (становлять більшість) та втручальні (здійснюються у випадках, визначених законом); позитивні та негативні; спрощені (прості, неформальні).

Втручальні адміністративні процедури у сфері соціального захисту населення є наслідком реалізації контрольно-наглядових повноважень суб'єктами публічної адміністрації, які здійснюють публічне адміністрування вказаною сферою, а їх здійснення не завжди призводить до обмеження прав приватної особи.

Водночас, як видається, важливість та значущість, з одного боку, адміністративних процедур у сфері соціального захисту населення, з іншого – розвиток елементів механізму забезпечення сфери соціального захисту населення опосередковують потребу здійснення подальших досліджень вказаної проблематики.

Список використаних джерел:

1. Адміністративна процедура та адміністративні послуги. Зарубіжний досвід і пропозиції для України / авт. поряд. В.П. Тимошук. Київ : Факт, 2003. 496 с.
2. Адміністративна процедура: конспект лекцій. За заг. ред. І.В. Бойко. Харків : Право, 2017. 132 с.
3. Картузова І.О., Осадчий А.Ю. Адміністративно-процедурне право: навч.-метод. посібник. Одеса : Юрид. л-ра, 2008. 288 с.
4. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради*. 1996. № 30. Ст. 141.
5. Лагода О.С. Адміністративна процедура: теорія і практика застосування : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Ірпінь, 2007. 21 с.

6. Про адміністративні послуги : Закон України від 06.09.2012 р. № 5203–VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 32. Ст. 409.
7. Про верифікацію та моніторинг державних виплат : Закон України від 03.12.2019 р. № 324-IX. *Офіційний вісник України*. 2020. № 1. Ст. 3.
8. Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям : Закон України від 01.06.2000 р. № 1768-III. *Офіційний вісник України*. 2000. № 26. Ст. 1078.
9. Про державну соціальну допомогу особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю : Закон України від 16.11.2000 р. № 2109-III. *Офіційний вісник України*. 2000. № 50. Ст. 2146.
10. Про державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію, та особам з інвалідністю : Закон України від 18.05.2004 р. № 1727-IV. *Офіційний вісник України*. 2004. № 24. Ст. 1579.
11. Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування : Закон України від 13.01.2005 р. № 2342-IV. *Офіційний вісник України*. 2005. № 4. Ст. 189.
12. Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб : Закон України від 20.10.2014 р. № 1706-VII. *Офіційний вісник України*. 2014. № 94. Ст. 2709.
13. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття : Закон України від 02.03.2000 р. № 1533-III. *Офіційний вісник України*. 2000. № 13. Ст. 505.
14. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування : Закон України від 23.09.1999 р. № 1105-XIV. *Офіційний вісник України*. 1999. № 42. Ст. 2080.
15. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування : Закон України від 09.07.2003 р. № 1058-IV. *Офіційний вісник України*. 2003. № 33. Ст. 1770.
16. Про затвердження Методики верифікації житлових субсидій: Наказ Міністерства фінансів України від 27.10.2020 р. № 641. *Офіційний вісник України*. 2021. № 17. Ст. 690.
17. Про затвердження Порядку здійснення верифікації та моніторингу державних виплат : Постанова Кабінету Міністрів України від 18.02.2016 р. № 136. *Офіційний вісник України*. 2016. № 19. Ст. 769.
18. Про пенсійне забезпечення : Закон України від 05.11.1991 р. № 1788-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 3. Ст. 10.
19. Про соціальні послуги : Закон України від 17.01.2019 р. № 2671-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text>
20. Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи : Закон України від 28.02.1991 р. № 796-XII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/796-12/conv#n622>
21. Проект Закону про адміністративну процедуру від 14.05.2020 р. № 3475. *Офіційний веб-портал Верховної Ради України*. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=68834
22. Ткаченко І.М. Загальна характеристика формування передумов становлення нормативно-правового регулювання адміністративних процедур захисту прав осіб з інвалідністю як напрямку реалізації соціальної функції держави. *Наукові записки. Серія: Право*. 2020. Вип. 9. С. 121–125.
23. Уханенко С.А. Адміністративні процедури в сфері соціального захисту населення : дис. ... канд. юрид. наук. Херсон-Дніпро, 2018. 211 с.
24. Яковлев І.П. Форми і методи публічного адміністрування у державній митній справі : дис. ... канд. юрид. наук. Одеса, 2016. 224 с.

References:

1. Tymoshchuk V.P. (2003). *Administratyvna protsedura ta administratyvni posluhy. Zarubizhnyi dosvid i propozyzii dlia Ukrainy [Administrative procedure and administrative services. Foreign experience and proposals for Ukraine]*. Kyiv: Fakt [in Ukrainian].
2. Voiko I.V. (2017). *Administratyvna protsedura: konspekt leksii [Administrative procedure: lecture notes]*. Kharkiv: Pravo [in Ukrainian].
3. Kartuzova I.O., Osadchyi A.Iu. (2008). *Administratyvno-protsedurne pravo [Administrative and procedural law]*. Odesa: Yuryd. I-ra [in Ukrainian].
4. Konstytutsiia Ukrainy [Constitution of Ukraine]: Zakon Ukrainy vid 28.06.1996 r. № 254k/96-VR. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 1996. № 30. St. 141 [in Ukrainian].
5. Lahoda O.S. (2007). *Administratyvna protsedura: teoriia i praktyka zastosuvannia [Administrative procedure: theory and practice of application]*. Irpin. [in Ukrainian].
6. Pro administratyvni posluhy [On administrative services]: Zakon Ukrainy vid 06.09.2012 r. № 5203–VI. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 2013. № 32. St. 409 [in Ukrainian].
7. Pro veryfikatsiiu ta monitorynh derzhavnykh vyplat [On verification and monitoring of state payments]: Zakon Ukrainy vid 03.12.2019 r. № 324-IX. *Ofitsiynyi visnyk Ukrainy*. 2020. № 1. St. 3 [in Ukrainian].
8. Pro derzhavnu sotsialnu dopomohu malozabezpechenym simiam [On state social assistance to low-income families]: Zakon Ukrainy vid 01.06.2000 r. № 1768-III. *Ofitsiynyi visnyk Ukrainy*. 2000. № 26. St. 1078 [in Ukrainian].
9. Pro derzhavnu sotsialnu dopomohu osobam z invalidnistiu z dytynstva ta ditiam z invalidnistiu [On state social assistance to persons with disabilities from childhood and children with disabilities]: Zakon Ukrainy vid 16.11.2000 r. № 2109-III. *Ofitsiynyi visnyk Ukrainy*. 2000. № 50. St. 2146 [in Ukrainian].
10. Pro derzhavnu sotsialnu dopomohu osobam, yaki ne maiut prava na pensiiu, ta osobam z invalidnistiu [On state social assistance to persons who are not entitled to a pension and to persons with disabilities]: Zakon Ukrainy vid 18.05.2004 r. № 1727-IV. *Ofitsiynyi visnyk Ukrainy*. 2004. № 24. St. 1579 [in Ukrainian].

11. Pro zabezpechennia orhanizatsiino-pravovykh umov sotsialnoho zakhystu ditei-syrit ta ditei, pozbavlenykh batkivskoho pikluvannia [On ensuring the organizational and legal conditions of social protection of orphans and children deprived of parental care]: Zakon Ukrainy vid 13.01.2005 r. № 2342-IV. *Ofitsiinyi visnyk Ukrainy*. 2005. № 4. St. 189 [in Ukrainian].
12. Pro zabezpechennia prav i svobod vnutrishno peremishchenykh osib [On ensuring the rights and freedoms of internally displaced persons]: Zakon Ukrainy vid 20.10.2014 r. № 1706-VII. *Ofitsiinyi visnyk Ukrainy*. 2014. № 94. St. 2709 [in Ukrainian].
13. Pro zahalnooboviazkove derzhavne sotsialne strakhuvannia na vypadok bezrobittia [On compulsory state social insurance in case of unemployment]: Zakon Ukrainy vid 02.03.2000 r. № 1533-III. *Ofitsiinyi visnyk Ukrainy*. 2000. № 13. St. 505 [in Ukrainian].
14. Pro zahalnooboviazkove derzhavne sotsialne strakhuvannia [On compulsory state social insurance]: Zakon Ukrainy vid 23.09.1999 r. № 1105-XIV. *Ofitsiinyi visnyk Ukrainy*. 1999. № 42. St. 2080 [in Ukrainian].
15. Pro zahalnooboviazkove derzhavne pensiine strakhuvannia [On compulsory state pension insurance]: Zakon Ukrainy vid 09.07.2003 r. № 1058-IV. *Ofitsiinyi visnyk Ukrainy*. 2003. № 33. St. 1770 [in Ukrainian].
16. Pro zatverdzhennia Metodyky veryfikatsii zhytlovykh subsydii [On approval of the Methodology for verification of housing subsidies]: Nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy vid 27.10.2020 r. № 641. *Ofitsiinyi visnyk Ukrainy*. 2021. № 17. St. 690 [in Ukrainian].
17. Pro zatverdzhennia Poriadku zdiisnennia veryfikatsii ta monitorynhu derzhavnykh vyplat [On approval of the Procedure for verification and monitoring of state payments]: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 18.02.2016 r. № 136. *Ofitsiinyi visnyk Ukrainy*. 2016. № 19. St. 769 [in Ukrainian].
18. Pro pensiine zabezpechennia [On pension provision]: Zakon Ukrainy vid 05.11.1991 r. № 1788-XII. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 1992. № 3. St. 10 [in Ukrainian].
19. Pro sotsialni posluhy [On social services]: Zakon Ukrainy vid 17.01.2019 r. № 2671-VIII URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text> [in Ukrainian].
20. Pro status i sotsialnyi zakhyst hromadian, yaki postrazhdaly vnaslidok Chornobylskoi katastrofy [On the Status and Social Protection of Citizens Affected by the Chernobyl Accident]: Zakon Ukrainy vid 28.02.1991 r. № 796-XII URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/796-12/conv#n622> [in Ukrainian].
21. Pro administratyvnu protseduru [On the administrative procedure]: Proekt Zakonu vid 14.05.2020 r. № 3475. *Ofitsiinyi veb-portal Verkhovnoi Rady Ukrainy*. URL : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=68834 [in Ukrainian].
22. Tkachenko I.M. (2020). Zahalna kharakterystyka formuvannia peredumov stanovlennia normatyvno-pravovoho rehuliuвання administratyvnykh protsedur zakhystu prav osib z invalidnistiu yak napriamu realizatsii sotsialnoi funktsii derzhavy [The general characteristic of formation of preconditions of formation of normative-legal regulation of administrative procedures of protection of the rights of persons with disabilities as a direction of realization of social function of the state]. *Naukovi zapysky. Serii: Pravo*. 9, 121–125 [in Ukrainian].
23. Ukhanenko S.A. (2018). Administratyvni protsedury v sferi sotsialnoho zakhystu naseleння [Administrative procedures in the field of social protection]. Kherson-Dnipro [in Ukrainian].
24. Yakovliev I.P. (2016). Formy i metody publichnoho administruvannia u derzhavni mytnii spravi [Forms and methods of public administration in state customs]. Odesa [in Ukrainian].